

УДК 338.342

Людмила Малюта

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто питання формування механізму організаційно-інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку підприємств сільськогосподарського машинобудування та активізації їх інноваційної діяльності через розроблення нових форм інтеграції науки і виробництва, удосконалення механізмів взаємодії між учасниками інноваційного процесу та напрямів поєднання інноваційного попиту і пропозиції.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інтеграція, ефективність, конкуренція, організаційно-інфраструктурне забезпечення, попит і пропозиція на інновації, ринок інноваційної продукції.

Ludmyla Maljuta

FORMING OF ORGANIZATIONALLY ECONOMIC ENVIRONMENT IS FOR ACTIVATION OF INNOVATIVE ACTIVITY OF AGRICULTURAL ENGINEER ENTERPRISES

Abstract. In the article the question of forming of the organizationally infrastructural providing mechanism of innovative development of agricultural engineer enterprises and activation of their innovative activity is considered through development of new forms of integration of science and production, improvement of mechanisms of co-operation between the participants of innovative process and directions of combination of innovative demand and supply.

Постановка проблеми. Як відомо, розвиток будь-якої із галузей національної економіки, в тому числі і сільськогосподарського машинобудування, неможливий без формування інфраструктури підтримки, яка складається з державних і недержавних організацій, завдяки якій в регіонах формується певне організаційно-економічне середовище для активізації інноваційної діяльності. Недостатність фінансових ресурсів у вітчизняних підприємств, низька інвестиційна активність, недосконале правове регулювання, брак інформації щодо інноваційних пропозицій, обмеженість попиту на науково-технічні досягнення та інертність господарювання суб'єктів інноваційного підприємництва уповільнюють їх інноваційну діяльність. Вагомий вплив на її активізацію має формування механізму організаційно-інфраструктурного забезпечення.

Впровадження державної інноваційної політики, так званого «аккумулятивного випереджаючого зростання», потребує технологічної, галузевої та структурної організації національної економіки. Для досягнення нового якісного рівня виробництва й забезпечення інноваційного розвитку Україна повинна активно розробляти та використовувати механізми активізації інноваційної діяльності, які полягають у стимулюванні науково-дослідних розробок, залученні суб'єктів господарювання до

інноваційної діяльності, створенні системи установ інфраструктурного забезпечення та активізації інноваційної діяльності.

Постановка завдання дослідження та аналіз зарубіжних та вітчизняних джерел. Проблемам активізації інноваційної діяльності через удосконалення механізму її інфраструктурної підтримки присвятили свої дослідження вітчизняні і зарубіжні вчені, серед яких В.П. Александрова, І.В. Алексєєв, Л.Л. Антонюк, О.Б. Бутнік-Сіверський, І.Б. Галюк, Ф. Горфинкель, А. П. Гречан, П. Друкер, В.В. Зянько, Г.Д. Ковальов, І.С. Кузнецова, О.О. Лапко, В.Г. Мединський, В.П. Мельник, Л.О. Мусіна, В.П. Соловійов, Л.І. Федулова, Г.В. Шепелев, Й. Шумпетер та ін. Однак питання формування ефективного механізму організаційно-інфраструктурного забезпечення активізації інноваційної діяльності, розроблення організаційно-економічних інструментів його реалізації потребують подальших досліджень.

Приведення в гармонійну відповідність діяльності суб'єктів інноваційного підприємництва та організаційно-інфраструктурної підтримки зумовлює пошук і обґрунтування напрямів формування механізму організаційно-інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку та активізації інноваційної діяльності через розроблення нових форм інтеграції науки і виробництва, удосконалення механізмів взаємодії між учасниками інноваційного процесу та напрямів поєднання інноваційного попиту і пропозиції в єдиному ланцюзі «держава – освіта і наука – підприємництво».

Виклад основного матеріалу. Як відомо, інноваційна інфраструктура є інституціональним полем, в якому зароджуються, матеріалізуються й через комерційне використання набувають ознак інноваційного продукту науково-технічні ідеї.

Законом України «Про інноваційну діяльність» дана інфраструктура визначається як «сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, кредитні, освітні тощо)» [1].

Практичне значення інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності галузі, полягає в тому, що воно сприяє виконанню всього комплексу управлінських робіт, який містить у собі всі етапи від формування і розробки інноваційних проектів до супроводження реалізації проектів після їх державної реєстрації. Крім того, створення такої інфраструктури передбачає концентрацію зусиль усіх господарюючих суб'єктів, зацікавлених в інноваційному розвитку галузі.

Ефективність інноваційного процесу в країні значною мірою визначається тим, яким чином всі його суб'єкти взаємодіють між собою як елементи єдиної системи створення, примноження і використання знань, елементи якої ефективно поєднуються в єдиному ланцюзі «держава – освіта та наука – підприємництво», що забезпечує перетворення знань в конкурентоспроможні товари та послуги. Схематично вона охоплює:

1 – уряд, який формує політику у сфері науки і технологій, створює підприємницьке середовище, сприятливе для конкуренції та інновацій, і забезпечує оптимальне поєднання людських, фінансових ресурсів та знань для їх продуктивного використання;

2 – систему науково-дослідних інститутів та університетів, що перетворюють знання в конкретні технології, прикладні розробки;

3 – підприємства реального сектору, які формують попит на інновації і технології та створюють конкурентоспроможну продукцію.

Для забезпечення активізації інноваційної діяльності та формування ефективного інноваційного середовища в галузі слід сформувати модель управління, яка б базувалася на концепції взаємодії держави, науки, освіти та бізнесу.

Структурно-логічну схему взаємодії головних елементів у ланцюзі «держава – наука і освіта – підприємництво (виробництво і реалізація)» представлено на рис. 1, яка передбачає формування механізму взаємодії науки, освіти, бізнесу і держави для

створення умов інноваційного розвитку економіки з урахуванням вже наявного світового досвіду інноваційного розвитку в галузі сільськогосподарського машинобудування й особливостей держави.

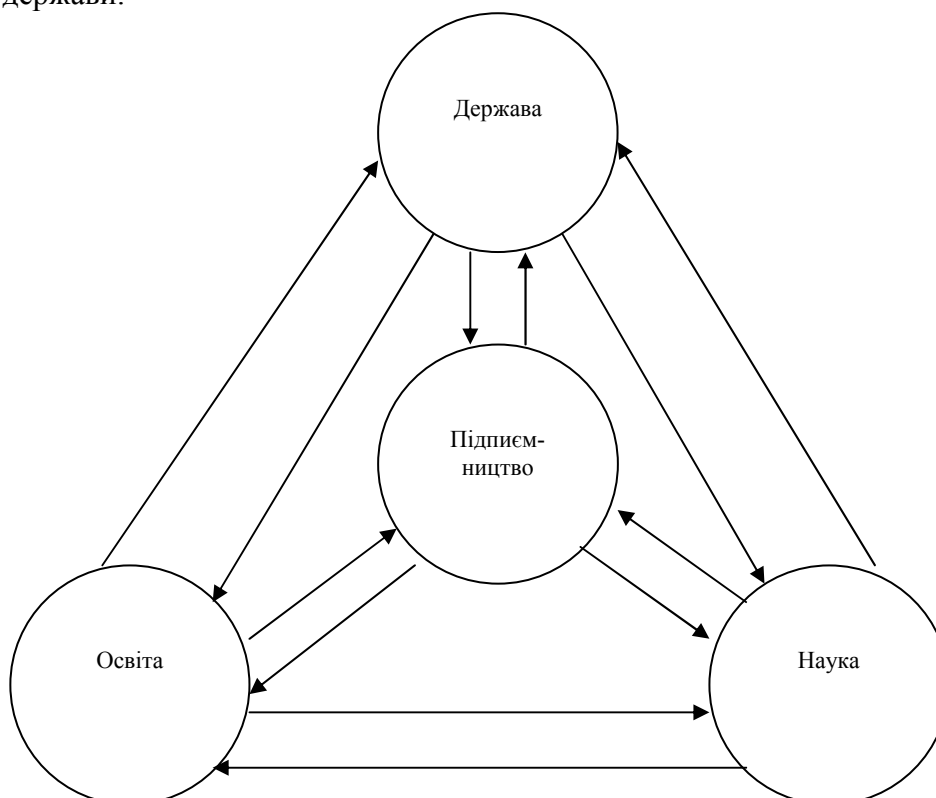

Рис. 1. Структурно-логічна схема взаємодії елементів ланцюга «державна – науково-освітній сектор – підприємництво»

До основних завдань складових елементів запропонованої тріади відносяться наступні: формування банку даних по інноваційних пропозиціях; формування банку даних потенційних виконавців інноваційних проектів; формування механізму фінансування інноваційних проектів різних категорій; створення методики робіт з формування, державної реєстрації й супроводу інноваційних проектів; створення системи інформаційної підтримки інфраструктури інноваційного розвитку; виконання аналізу чинного законодавства й розробка пропозицій з внесення законодавчих ініціатив; створення системи підготовки кадрів для реалізації інноваційного процесу; формування механізму сприяння просуванню інноваційних продуктів на внутрішньому й зовнішньому ринках; виконання практичної роботи з формування, державної реєстрації інноваційних проектів.

За умови створення запропонованої інфраструктури, що сприятиме розвитку інноваційної діяльності галузі, головне завдання полягає в утворенні логічної мережі між усіма згаданими організаціями, яка стане фундаментом для функціонального симбіозу між елементами інфраструктури заради створення конкурентоспроможних виробництв нового типу в галузі сільськогосподарського машинобудування.

Економічний механізм формування організаційно-інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку підприємств та активізації їх інноваційної діяльності в контексті ланцюга «державна – освіта та наука - підприємництво» представлено на рис. 2.

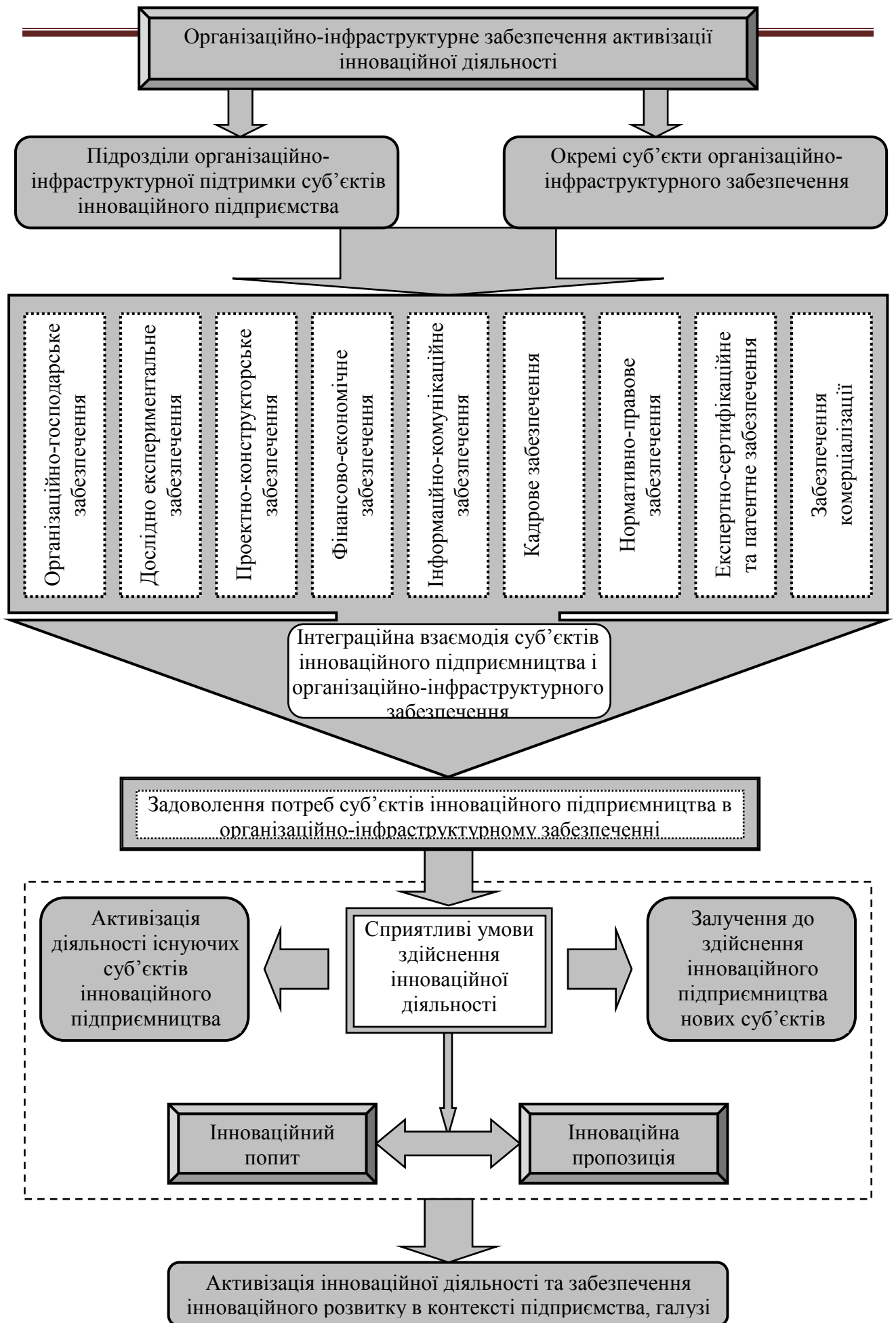

Рис.2. Економічний механізм формування організаційно-інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку підприємств та активізації їх інноваційної діяльності

Під запропонованим механізмом слід розуміти комплекс процесів забезпечення потреб суб'єктів інноваційного підприємництва через взаємодію із суб'єктами, які надають організаційно-інфраструктурну підтримку з метою поєднання інноваційного попиту і інноваційної пропозиції в контексті активізації їх інноваційної діяльності.

Основні елементи організаційно-інфраструктурного забезпечення можна об'єднати у три групи [2]: матеріально-технічна складова, ресурсна та загальносистемна складові забезпечення активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація та основні складові механізму організаційно-інфраструктурного забезпечення підприємства

Основна складова	Вид	Функція	Організаційна форма
Матеріально-технічне забезпечення інноваційної діяльності	Організаційно-господарське забезпечення	Задоволення потреб здійснення інноваційного підприємництва об'єктами діяльності, генерування та скерування напрямів її здійснення	Технопарки. Технополіси. Інноваційно-технологічні центри і комплекси. Бізнес-інкубатори. Центри трансферу технологій
	Дослідно-експериментальне забезпечення	Проведення дослідження та експериментів пробних взірців нової продукції	Наукові центри, парки, інститути, лабораторії. Технологічні центри. Дослідно-експериментальні полігони, центри, лабораторії діяльності
	Проектно-конструкторське забезпечення	Розробка проектів та конструкторської документації на новинку	Проектні інститути, фірми. Проектно-конструкторські бюро, лабораторії, дільниці
Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності	Фінансово-економічне забезпечення	Сприяння доступу до фінансових ресурсів та їх надання	Інноваційні фонди. Венчурні, інвестиційні, лізингові та страхові компанії. Кредитні установи
	Інформаційно-комунікаційне та консультаційне забезпечення	Аналітичне оброблення інформації, сприяння доступу до неї	Глобальні інформаційні мережі. Інтернет. Інформаційні біржі. Наукові бібліотеки. Консалтингові компанії. Спеціалізовані державні консультаційні структури

	Кадрове забезпечення	Надання кадрового забезпечення для здійснення інноваційної діяльності відповідно до потреб інтелектуального та кваліфікаційного рівнів, що включає їх підготовку та підвищення кваліфікації	Освітні установи. Тренінгові компанії. Державні навчальні центри та заклади з підготовки та перепідготовки фахівців у сфері інноваційної діяльності
Загальносистемне забезпечення інноваційної діяльності	Нормативно-правове забезпечення	Забезпечення підприємства нормативним та законодавчим регулюванням	Державні органи влади. Правові інститути. Юридичні фірми
	Експертно-сертифікаційне забезпечення	Експертна оцінка інноваційних проектів, атестація та сертифікація якості нової продукції	Патентні відомства. Державні та приватні компанії, фірми, лабораторії та установи з проведення експертизи, реєстрації інноваційних проектів та сертифікації інноваційної продукції.
	Маркетингове забезпечення та забезпечення комерціалізації нововведень	Просування інноваційної продукції на ринок, забезпечення взаємодії суб'єктів інноваційного підприємництва щодо задоволення інноваційного попиту інноваційною пропозицією	Центри трансферу технологій. Посередницькі торговельні підприємства. Виставкові комплекси. Фірми маркетингової підтримки. Рекламні агентства і фірми. Сервісні центри та ремонтні служби.

Висновок. Таким чином, ми бачимо, що сьогодні, в умовах становлення загальної інноваційної моделі розвитку економіки нашої держави, набуває особливого значення створення організаційно-економічного механізму формування і функціонування ринку інноваційної продукції як однієї з важливих і необхідних, але мало розроблених складових розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування.

Ринок інноваційної продукції має свою організаційну структуру і, звичайно, специфічний економічний механізм, спрямований на забезпечення взаємних інтересів наукових організацій, підприємств-розробників цієї продукції та її споживачів, інтеграційна взаємодія яких сприяє активізації інноваційної діяльності та забезпечення інноваційного розвитку в контексті підприємства, галузі, регіону.

Література:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07. 2002 р., № 40-IV // Голос України. –2002. – 9 серпня – С.10.
2. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / [Ю. В. Кіндзерський, М. М. Якубовський, І. О. Галиця та ін.]. – К., 2009. – 928 с.